

Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu
ul. Rynek 34 87-400 Golub-Dobrzyń

**Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu
według stanu na dzień 31.12.2016 roku**

I Informacje ogólne

1. Niniejsza Informacja została opracowana w celu realizacji „Zasad polityki informacyjnej w Banku Spółdzielczym w Golubiu-Dobrzyniu” (wprowadzonych Uchwałą Zarządu Nr 37/2017 z dnia 06.07.2017 r., zatwierdzonych Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 12/2016 z dnia 20.05.2016 r. oraz spełnienia wymogów dotyczących ujawniania informacji zawartych m. in. w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. (zwanym dalej CRR), stanowiącego podstawę prawną na dzień sporządzenia niniejszej informacji, tj. na 31 grudnia 2016 r.
2. Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu z siedzibą w Golubiu-Dobrzyniu, ul. Rynek 34, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2016 roku.
3. W 2016 roku Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu prowadził działalność poprzez:
  - Centralę w Golubiu-Dobrzyniu, ul. Rynek 34,
  - Oddział w Wąbrzeźnie, ul. 3 maja 63a,
  - Filię w Książkach, ul. Bankowa 1,
  - Filię w Dębowej Łące,
  - Punkt kasowy w Golubiu-Dobrzyniu, ul. J.G. Koppa 1a,
  - Punkt kasowy w Wąbrzeźnie, ul. M. Rataja 2.Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem bankowości internetowej.
3. BS w Golubiu-Dobrzyniu na dzień 31.12.2016 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

II Ujawnienia w zakresie celów i zasad polityki zarządzania poszczególnymi ryzykami

1. BS stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
  - 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
  - 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.
2. Bank nie prowadzi działalności handlowej.
3. Bank nie korzysta z technik redukcji ryzyka kredytowego.
4. Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej wprowadzone przez Zarząd i zatwierdzone Radę Nadzorczą (strategie i polityki) wewnętrzne procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka. Strategia zarządzania ryzykiem w Golubiu-Dobrzyniu określa również podstawowe zadania organów Banku w tym zakresie.

Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku;
- 2) zatwierdza procedury dotyczące procesów:
  - a) szacowania kapitału wewnętrznego,
  - b) planowania i zarządzania kapitałowego,
  - c) kredytowania osób wewnętrznych,
  - d) ujawniania informacji;
- 3) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku, zawartą w Regulaminie organizacyjnym, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń;
- 5) zatwierdza plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych;
- 6) zatwierdza metody przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka (dopuszcza się zatwierdzenie w trakcie prezentacji wyników testów włącznie z opisem stosowanych metod);
- 7) sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, a także zatwierdza założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności;
- 8) sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze Strategią działania i planem finansowym Banku;
- 9) zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 10) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka (w tym ryzyka braku zgodności) i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem;

- 11) ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.

Zarząd Banku:

- 1) odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów;
- 2) odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia;
- 3) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka;
- 4) wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank;
- 5) zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku;
- 6) odpowiada za przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku;
- 7) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa;
- 8) zapewnia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie;
- 9) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń;
- 10) uwzględnia rezultaty kontroli wewnętrznej oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem;
- 11) przekazuje Radzie Nadzorczej, okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku.

5. W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje Stanowisko ds. ryzyk bankowych podlegające Prezesowi Zarządu, które realizuje następujące zadania:

Zadania realizowane przez Stanowisko ds. ryzyk bankowych to:

- 1) wyliczanie wymogów kapitałowych Banku z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 2) szacowanie wewnętrznego wymogu kapitałowego (II Filar NUK),
- 3) pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności, stopy procentowej, operacyjnego, kredytowego, koncentracji zaangażowań, DEK, EKZH, kapitałowego i braku zgodności,
- 4) identyfikacja zagrożeń dla funkcjonowania Banku w obszarze ryzyka operacyjnego i proponowanie rozwiązań w celu jego ograniczenia,
- 5) przeprowadzanie testów warunków skrajnych,

- 6) sygnalizowanie, zgodnie z przyjętymi w Banku zasadami, przypadków przekroczeń limitów oraz wyjaśnianie przyczyn powodujących przekroczenia,
  - 7) współpraca z Głównym Księgowym w zakresie wyznaczania wymogów kapitałowych i wyliczenia współczynników kapitałowych oraz w zakresie limitów ryzyka płynności i stopy procentowej i kapitałowego,
  - 8) współpraca z pozostałymi komórkami organizacyjnymi Banku w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego (II Filar NUK),
  - 9) sporządzanie informacji podlegających ujawnieniu (III Filar NUK) i przekazanie do umieszczenia na stronie internetowej Banku,
  - 10) współpraca z pozostałymi komórkami organizacyjnymi Banku w zakresie realizacji zapisów polityki informacyjnej Banku (III Filar NUK),
  - 11) dokonywanie oceny poszczególnych ryzyk związanych z wprowadzeniem nowych produktów, angażowaniem w nowe rodzaje działalności,
  - 12) współpraca z komórkami wewnętrznymi Banku w zakresie oceny i monitorowania ryzyka braku zgodności,
  - 13) prowadzenie działań na rzecz zapewnienia zgodności działań Banku z prawem oraz przyjętymi standardami postępowania,
  - 14) współpraca z Bankiem Zrzeszającym oraz innymi podmiotami zewnętrznymi w zakresie wynikającym z konieczności zapewnienia zgodności,
  - 15) przeprowadzanie analiz wpływu nowych produktów finansowych na poziom poszczególnych ryzyk częstotliwością przyjętą w uzasadnieniu ekonomicznym poprzedzającym wprowadzenie nowego produktu.
6. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, Bank zalicza:
- 1) ryzyko kredytowe (w tym EKZH i DEK);
  - 2) ryzyko operacyjne;
  - 3) ryzyko koncentracji;
  - 4) ryzyko płynności;
  - 5) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
  - 6) ryzyko kapitałowe;
  - 7) ryzyko braku zgodności.

7. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka.

Podstawę monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku stanowi formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.

System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:

- 1) rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku;
- 2) profilu ryzyka;
- 3) stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych;
- 4) wyników testów warunków skrajnych;
- 5) skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku.

Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.

Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej obejmujące wykaz sprawozdań reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja.

8. Strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczania ryzyka oraz strategie i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka, akceptowany poziom jaki bank może ponieść (apetyt na ryzyko).

Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku.

Procedury wewnętrzne określają zasady ustalania i aktualizowania wysokości limitów oraz częstotliwości monitorowania ich przestrzegania i raportowania.

Poziom limitów wewnętrznych jest dostosowany do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.

Analizy będące podstawą do określenia wysokości limitów wewnętrznych są sporządzane w formie pisemnej.

Bank określa wysokość limitów (w zależności od rodzaju ryzyka lub charakteru limitu) w oparciu o następujące przesłanki:

- 1) analizę historyczną stopnia wykorzystania limitu;
- 2) apetyt na ryzyko określony przez Radę Nadzorczą;
- 3) analizę wpływu limitu w maksymalnej wysokości na sytuację finansową Banku;
- 4) wysokość ryzyka, którym jest obciążona pozycja objęta limitem.

Z zachowaniem limitów ustalonych przez Prawo Bankowe, Bank ustalił i weryfikuje wewnętrzne limity zaangażowań według kryteriów uwzględniających ich specyfikę działalności.

Procedury wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem określają sytuacje, w których dopuszczalne jest przekroczenie limitów wewnętrznych, określają warunki akceptacji przekroczeń oraz sposób postępowania w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych.

Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych, dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wysokość zatwierdza Zarząd.

Przekroczenia limitów wewnętrznych są monitorowane i poddawane szczegółowej analizie – zadania te wykonują komórki organizacyjne wskazane w procedurach szczegółowych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Strategia zarządzania ryzykiem zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponieść.

Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.

9. Dodatkowe ujawnienia w zakresie systemu zarządzania:

1) Polityka rekrutacji dotycząca wyboru Członków Zarządu oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej; strategia w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru Członków Zarządu, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane; w Banku funkcjonuje „Procedura oceny kwalifikacji Członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu”. Celem oceny jest stwierdzenie czy poszczególni członkowie Zarządu z osobna oraz Zarząd kolegią dają rękojmię ostrożnego i stabilnego

zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności bankowej z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych a także czy posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku.

Rada Nadzorcza Banku dokonała oceny odpowiedniości Członków Zarządu, podczas której oceniła wykształcenie, posiadane kwalifikacje, doświadczenie zawodowe, właściwość postawy wobec pełnionej funkcji, a także omówiła odpowiedniość w zakresie nieposzlakowanej opinii. Na podstawie dokonanej oceny stwierdzono, iż członkowie Zarządu dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych oraz posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem. Reputacja Członków Zarządu nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Rada uznała, że postawa Członków Zarządu oraz ich zaangażowanie w realizowane czynności wpływają na wzrost osiągnięć zarówno ekonomiczno-finansowych, jak i społecznych pozwalają budować pozytywny wizerunek banku oraz umacniać reputację banku i postrzeganie jako instytucji zaufania publicznego.

3) Opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do Członków Zarządu:

W Banku funkcjonuje system bieżącego i okresowego informowania i raportowania o istotnych rodzajach ryzyka a podstawą monitorowania procesu zarządzania ryzykiem jest formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.

System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:

- rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku,
- profilu ryzyka,
- stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych,
- wyników testów warunków skrajnych,
- skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Specyfikacja strategiczna ryzyk istotnych:

Ryzyko kredytowe to niebezpieczeństwo niespłacenia przez dłużnika zaciągniętego kredytu (w całości lub części) wraz z odsetkami lub nieuregulowania wierzytelności banku z tytułu udzielonych gwarancji lub poręczeń.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują (obejmują ryzyko wynikające z wszystkich aktywów Banku):

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- 3) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 2%;
- 4) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%;
- 5) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym;
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym ;
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie do 60% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania .

Ryzyko EKZH - związane z portfelem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie wynika w Banku przede wszystkim z następujących czynników:

- 1) braku długookresowych doświadczeń Banku w finansowaniu nieruchomości, zwłaszcza na cele budowlane;
- 2) trudności z właściwym oszacowaniem rynkowej wartości nieruchomości;
- 3) finansowania długoterminowych kredytów krótkoterminowymi pasywami;
- 4) trudności z egzekucją należności oraz realizacją zabezpieczenia hipotecznego w związku z brakiem wypracowanych standardów postępowania w przypadku zamieszkałej nieruchomości.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie zapewniającym realizację celu wynikającego z § 18 ust. 1, pkt. 3;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 65% ich udziału w portfelu kredytowym.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza:

- a) 50% w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
- b) 65% w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
- c) wskaźniki wymienione w lit. a-b mogą ulec:
  - podwyższeniu o 5 p.p. jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej nie przekracza 1 roku lub miejscem zamieszkania klienta jest gmina wiejska,
  - obniżeniu o 5 p.p. jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 5 lat lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto powyżej 50 tys. mieszkańców,
  - pozostają bez zmian – w pozostałych przypadkach;
- 2) stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie :
  - a) 80% przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych i rolnych,
  - b) 75% w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
- 3) możliwość określenia przez Zarząd Banku bardziej szczegółowych limitów LtV ;
- 4) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci nieruchomości rolnych i mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania do 30 lat;
- 5) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
  - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
  - b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 20% i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych.

Ryzyko DEK - związane z portfelem detalicznych ekspozycji kredytowych wynika w Banku przede wszystkim z następujących czynników:

- 1) niezidentyfikowane zjawisko „przekredytowania”, które może wystąpić u niektórych klientów Banku, zwłaszcza tych, którzy korzystają z usług firm para bankowych;
- 2) trudności w zakresie właściwego ustalenia minimalnej wysokości kosztów utrzymania;
- 3) trudnościami z właściwym oszacowaniem wartości przyjmowanych zabezpieczeń, zwłaszcza nierzeczowych;
- 4) trudnościami w dochodzeniu roszczeń wynikających z detalicznych ekspozycji kredytowych znajdujących się na etapie egzekucji przymusowej;
- 5) brakiem stabilności na lokalnym rynku pracy.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;

- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie zapewniającym realizację celu wynikającego z § 18 ust. 1, pkt. 3;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 20% ich udziału w portfelu kredytowym.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 7 lat;
- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik DtI) nie przekracza:
  - a) 50% w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego nie przekracza jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw,
  - b) 65% w przypadku, gdy dochód klienta detalicznego przekracza poziom jednego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw,
  - c) wskaźniki wymienione w lit. a-c mogą ulec:
    - podwyższeniu o 5 p.p. jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej nie przekracza 1 roku lub miejscem zamieszkania klienta jest gmina wiejska,
    - obniżeniu o 5 p.p. jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 5 lat, lub miejscem zamieszkania klienta jest miasto powyżej 50 tys. mieszkańców,
    - pozostają bez zmian – w pozostałych przypadkach.

Ryzyko koncentracji to mogące istotnie wpłynąć na stabilność i bezpieczeństwo działania Banku ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczy podmiot, podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie oraz przez grupy podmiotów, w przypadku których prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji dużych ekspozycji określonych w CRR.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie;
- 2) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Ryzyko płynności

Płynność płatnicza to zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) realizowanie strategii finansowania, o której mowa w ust. 3;
- 2) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 3) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 4) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami poziomie;
- 5) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne;
- 6) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku ;
- 7) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
- 8) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

3. Bank przyjmuje następującą strategię finansowania:

- 1) głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych i instytucji rządowych oraz samorządowych, ich łączna kwota powinna stanowić co najmniej 75% pasywów ogółem;
- 2) Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymywania depozytów;

- 3) Bank dostosowuje skalę działania do możliwości zapewnienia stabilnego finansowania;
- 4) Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródeł środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego;
- 5) w sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB.

Ryzyko stopy procentowej to możliwy negatywny wpływ zmian stóp procentowych na dochody oraz na fundusze własne Banku.

1. Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- 1) optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

2. Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 2% sumy bilansowej;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - a) stosowanie dla produktów klientów stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) zwłaszcza dla aktywów wrażliwych,
  - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- 4) ograniczanie ryzyka opcji klienta poprzez stosowanie opłat za opcję, zwłaszcza dla możliwości zerwania depozytu przed umownym terminem;
- 5) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

Ryzyko operacyjne to ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub zdarzeń zewnętrznych; w zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne, natomiast wyłącza się z niego ryzyko reputacji i strategiczne.

1. Celem strategicznym w zakresie ryzyka operacyjnego jest:

- 1) optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;

- 2) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Ryzyko braku zgodności oznacza:

- 1) Efektywne przeciwdziałanie możliwościom wystąpienia naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania;
- 2) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 3) dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 4) dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
  - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

Ryzyko kapitałowe

1. Długoterminowe cele kapitałowe Banku:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 13,25%;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 10,25%;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 5,75%;
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 64%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 12,5%; (według wzoru: $1/[12,5 * \text{wskaźnik obciążenia kapitałem wewnętrznym funduszy własnych}]$)
- 7) dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił min. 90% funduszy Tier I;
- 8) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni; (ograniczenie wynika z jednego z warunków KNF wydanego przy decyzji uznania Systemu Ochrony SGB)

- 9) przekazywanie na fundusze własne minimum 80% nadwyżki bilansowej;
- 10) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku; (limit wynikający z Umowy Systemu Ochrony)
- 11) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3, 4 i 5; (oprócz Banku Zrzeszającego ponieważ w oparciu o zgodę KNF fundusze własne nie będą pomniejszane o takie zaangażowania)
- 12) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego.

Za rok 2016 prezentuje się obowiązkowe informacje podlegające ujawnieniu według metod i technik obliczeniowych, klasyfikacyjnych i sprawozdawczych stosowanych w Banku na dzień 31.12.2016 r.

III Ujawnienia w zakresie funduszy własnych

1. Fundusze własne Banku na 31.12.2016 roku tworzył kapitał Tier I (99%) i Tier II (1%). Zysk w trakcie zatwierdzania wynosił 335 tys. zł netto.
2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2016 roku.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)	Przepis Rozporządzenia CRR
1.	Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	7 805	Art. 26 ust. 1.
2.	Fundusz ogólnego ryzyka	140	Art. 26 ust. 1.
3.	Fundusz udziałowy	256	Korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET1 Art. 483 (1) do (3) i art. 484-487 Instrumenty kapitałowe wyemitowane w związku z zastosowaniem zasady praw nabytych w odniesieniu do instrumentów stanowiących pomoc państwa, które spełniają wymogi zakwalifikowania do CET1 określone w art. 484-487.
4.	Wartości niematerialne i prawne	-8	Art. 36 ust. 1 lit. b)

5.	Skumulowane inne całkowite dochody	36	Art. 4 ust. 1 pkt 100 i art. 26 ust 1 lit. d)
6.	Inne pozycje lub korekty kapitału CET1	-14	Art. 6
Tier I		8 215	
7.	Korekta z tytułu ryzyka kredytowego	51	Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego [do wysokości limitu 1,25% RWA]. Art. 62 lit. c). W przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej w kalkulacji ryzyka kredytowego w pozycji tej należy wykazać kwotę stanowiącą 1,25% ekspozycji ważonych ryzykiem
Tier II		51	
Fundusze razem		8 266	

Wartość jednego udziału wynosi 100,00 zł (nominalnie).

- Bank dokonuje amortyzacji funduszu udziałowego wykazując ten fundusz jako korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczanych do CET1.
- Poziom kapitału podstawowego Tier I i kapitału Tier I ponad wymagany poziom współczynnika: 6189 i 4604 tys. zł.
- Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

IV Ujawnienia w zakresie wymogów kapitałowych

Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.

Bank stosuje współczynnik wsparcia, o którym mowa w § 501 Rozporządzenia CRR. Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy (MŚP), zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.

1. Poniższa tabela przedstawia kwoty aktywów ważonych ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Lp.	Klasa ekspozycji	Kwota aktywów ważonych ryzykiem w tys. zł	8% ekspozycji ważonej ryzykiem
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	1661	133
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	5	0
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju		
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych		
6.	Ekspozycje wobec instytucji	47	0
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	5023	520
8.	Ekspozycje detaliczne	2804	224
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	17642	1823
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1	
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych		
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową		
14.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania		
15.	Ekspozycje kapitałowe	616	49
16.	Inne pozycje	1036	69
Razem metoda standardowa (SA)		28835	2818

2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł
Ryzyko kredytowe	2307
Ryzyko operacyjne	511
Łączny wymóg na ryzyka Filaru I	2 818
Ryzyko kredytowe	0
Ryzyko operacyjne	0

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	832
Pozostałe ryzyka (w tym kapitałowe)	0
Łączna wartość wewnętrznych wymogów kapitałowych dla Filaru II	832
Łączny wewnętrzny wymóg kapitałowy	3 650
Współczynnik wypłacalności [%]	23,46
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności [%]	18,11

Stopień pokrycia kapitału wewnętrznego funduszami własnymi wyniósł: 226,46%.

Z przeprowadzonego przez KNF Badania i Oceny Nadzorczej nie wynika konieczność tworzenia dodatkowych wymogów kapitałowych.

Ujawnienia dotyczące bufora antycyklicznego*

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego		
1	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	Nie dotyczy
2	Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	Nie dotyczy
3	Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	Nie dotyczy

* zapisy obowiązujące począwszy od ujawnień w roku 2017

V Ujawnienia w zakresie ryzyka kredytowego

1. Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.
2. Dla potrzeb naliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe”, lub „stracone”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (tekst jednolity - Dz. U. z 2015 r., poz. 2066) z późniejszymi zmianami) oraz zasady określone w procedurze wewnętrznej w sprawie tworzenia rezerw celowych.
3. Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi dla sektora detalicznego do kategorii „normalne” tworzy się w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych. Rezerwy celowe dla pozostałych kategorii ekspozycji kredytowych tworzy się w następującej wysokości:
  - dla kategorii „pod obserwacją” – 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych,
  - dla kategorii „poniżej standardu” – 20% podstawy tworzenia rezerw celowych,
  - dla kategorii „wątpliwe” – 50% podstawy tworzenia rezerw celowych,
  - dla kategorii „stracone” – 100% podstawy tworzenia rezerw celowych.

Z godnie z umową SSO dla ekspozycji zagrożonych tj. poniżej standardu, wątpliwych i straconych minimalna wysokość rezerwy wynosi 30%.

Rezerwy celowe tworzy się, aktualizuje co do wysokości oraz rozwiązuje najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

4. Bank w swoich analizach na dzień 31.12.2016 r. nie przyjmuje podziału na obszary geograficzne.
5. Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej - netto (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2016 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotą ekspozycji w okresie od 31.12.2015 do 31.12.2016 roku w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2016 r. w tys. zł	Średni stan w okresie 31.12.2015 – 31.12.2016
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	526	397
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	9 104	8 851
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	25	21
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju		
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych		
6.	Ekspozycje wobec instytucji	41 004	34 639
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	7 999	7 785
8.	Ekspozycje detaliczne	3 842	3 638
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	25 023	24 875
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1	0
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem		
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych		
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową		
14.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania		
15.	Ekspozycje kapitałowe	616	616
16.	Inne pozycje	2 676	2 905
Razem metoda standardowa (SA)		90 816	83 729

Do istotnych klas ekspozycji kredytowych zalicza się następujące klasy:

- Ekspozycje wobec instytucji,
- Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach.

6. Struktura geograficzna ekspozycji ze względu na specyfikę terenu działania i klientów nie podlega badaniu.

7. Struktura zaangażowania Banku według typu kontrahenta w rozbiciu na klasy ekspozycji (w ujęciu nominalnym).
- 7.1 Struktury zaangażowania Banku wobec sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2016 roku nie wyodrębnia się.
- 7.2 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego w podziale na typ kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	- - - -
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	589 589 - -
3.	Przedsiębiorcy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	303 303 - -
4.	Osoby prywatne Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	5 406 5 406 - -
5.	Rolnicy indywidualni Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	23 800 23 693 - 107
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gosp. dom. Należności normalne Należności pod obserwacją Należności zagrożone	- - - -
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		30 098

- 7.3 Strukturę zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w zł
Należności normalne	8 102
Należności pod obserwacją	-
Należności zagrożone	-
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	8 102

Zaangażowanie Banku w sektorze niefinansowym jest dominujące; zdecydowany udział należności sektora niefinansowego stanowią ekspozycje rolników indywidualnych. Jest to bardzo wysoki udział w obliżu kredytowym wynikający ze specyfiki obszaru działania

Banku. W strukturze należności występują należności normalne w 99,64%, poniżej standardu w 0,13% i stracone w 0,23% .

8. Strukturę branżową ekspozycji w rozbiciu na klasy ekspozycji przedstawia tabela (bilansowego nominalnego i pozabilansu):

Lp.	Nazwa branży wg PKD	Kwota
1.	Rolnictwo, łowiectwo leśnictwo i rybactwo	29 061
2.	Przetwórstwo przemysłowe (usługi)	115
3.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle	2 210
4.	Administracja publiczna	9 102
5.	Inne	0
Razem zaangażowanie z wyłączeniem osób prywatnych		40 488

9. Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności według stanu na dzień 31.12.2016 roku przedstawia poniższa tabela (w tys. zł).

Klasy ekspozycji/okres	a'vista	1-30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	1-3 lat	3-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	powyżej 20 lat	Razem
Ekspozycje (portfel kredytowy ogółem)	90	390	1730	1872	4 895	8 007	10 779	8 259	2 178	-	38 200

10. Struktura należności zagrożonych w rozbiciu na istotne klasy ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2016 r.

Struktura	Kwota ekspozycji (bilans. i pozabilans.)
Pod obserwacją	-
Poniżej standardu	40
Wątpliwe	-
Stracone	67
Razem	107

Na dzień 31.12.2016 r. występują należności zagrożone w kwocie 107 tys. zł. występujące tylko w branży według PKD (Rolnictwo, łowiectwo leśnictwo i rybactwo) co stanowi 0,37% tego portfela kredytowego (w tym 40 tys. poniżej standardu i 67 tys. stracone).

VI Ujawnienia w zakresie korzystania z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej (ECAI):

W 2016 roku Bank nie korzystał z usług zewnętrznej firmy ratingowej. Bank korzysta jednak z ocen jakości kredytowej dla rządu polskiego dla określenia wag ryzyka ekspozycji wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące;
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej;

3) podmiotów sektora publicznego - jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące.

Do momentu ustalenia standardu technicznego dotyczącego odpowiedników stopni jakości kredytowej ECAI w skali CRR, Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób*:

Stopień jakości kredytowej	Ocena wiarygodności kredytowej		
	Fitch Ratings	Moody's Investors Service	Standard and Poor's Ratings Services
1	AAA do AA-	Aaa do Aa3	AAA do AA-
2	A+ do A-	A1 do A3	A+ do A-
3	BBB+ do BBB-	Baa1 do Baa3	BBB+ do BBB-
4	BB+ do BB-	Ba1 do Ba3	BB+ do BB-
5	B+ do B-	B1 do B3	B+ do B-
6	CCC+ i poniżej	Caal i poniżej	CCC+ i poniżej

Kwota ekspozycji wobec instytucji, dla których zastosowano wagę ryzyka równą stopniowi jakości kredytowej dla polskiego rządu na 31.12.2016 r. wyniosła 0 tys. zł.

VII Ujawnienia w zakresie ryzyka operacyjnego:

Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia przez Bank strat, wynikających z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów informatycznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Bank obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wskaźnika (BIA).

Klasyfikacja zdarzeń operacyjnych służy identyfikacji przyczyn powstawania tych zdarzeń, pomiarowi ryzyka operacyjnego oraz wykorzystania narzędzi statystycznych.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją M KNF obejmuje 7 kategorii.

W 2016 r. nie zarejestrowano incydentów ryzyka operacyjnego dotyczących strat rzeczywistych. Limit kapitału na ryzyko operacyjne nie został przekroczony. Zarejestrowano incydenty z kategorii 2,6 i 7 dla których nie wystąpiły skutki finansowe.

VIII Ujawnienia w zakresie ekspozycji kapitałowych

Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne) według stanu na dzień 31.12.2016 r.

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, nie notowane na giełdzie na dzień 31.12.2016 r.:

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyczyny strategiczne / w zł
1.	Akcje SGB-Bank S.A.	-	615 000,00
2.	Udział SSO	-	1 000,00
3..	Akcja BGŻ S.A.	-	48,00
	RAZEM	-	616 048,00

* Zgodnie z Uchwałą Nr 387/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie określenia ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej, z których bank może korzystać w celu ustalenia wymogów kapitałowych i zakresu korzystania z tych ocen oraz ich powiązania ze stopniami jakości kredytowej.

Posiadane przez Bank ekspozycje kapitałowe nie są uwzględnione w portfelu handlowym i wyceniane są według wartości nominalnej.

IX Ujawnienia w zakresie narażenia na ryzyko stopy procentowej pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego

Bank definiuje ryzyko stopy procentowej jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz bilansową wartość zaktualizowaną kapitału.

1. W ramach ryzyka stopy procentowej Bank wyróżnia następujące kategorie ryzyka:
  - 1) ryzyko przeszacowania, wynikające z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
  - 2) ryzyko bazowe, spowodowane niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych;
  - 3) ryzyko krzywej dochodowości, które wynika ze zmiany relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego rynku lub indeksu;
  - 4) ryzyko opcji, ryzyko wynikające z posiadanego przez klientów Banku prawa do wcześniejszej spłaty kredytu lub wcześniejszej wypłaty depozytu oraz z wyraźnych lub ukrytych opcji na limit górny lub limit dolny poziomu oprocentowania.
2. Monitorowanie i raportowanie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej odbywa się z częstotliwością miesięczną, przy wykorzystaniu następujących metod:
  - lukę przeszacowania;
  - metodę wyniku odsetkowego;
  - metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej;
  - analizę wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Zmiany wyniku finansowego oraz bilansowej zaktualizowanej wartości kapitału w wyniku szokowych spadków lub wzrostów stóp procentowych:

1) wpływ zmian stóp procentowych na wartość ekonomiczną Banku:

Zmiana krzywej zerokuponowej	Wartość ekonomiczna Banku	Zmiana wartości ekonomicznej Banku	Wpływ zmiany stóp proc. o +/- 200 pb na wartość ekonomiczną	% FW
brak zmian	52 685	-	279	3,37%
+ 200 pb	52 406	-279		
- 200 pb	52 956	272		

2) zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego łącznie:

Zmiana oprocentowania	Zmiana wyniku odsetkowego	% funduszy własnych	% wyniku odsetkowego (annualizowanego)
2,00%	978	11,8%	48,6%
1,00%	489	5,9%	24,3%
0,50%	245	3,0%	12,2%
0,25%	122	1,5%	6,1%
-0,25%	-122	-1,5%	-6,1%
-0,50%	-248	-3,0%	-12,3%
-1,00%	-498	-6,0%	-24,7%
-2,00%	-1 039	-12,6%	-51,6%

Jest to zmiana wyniku odsetkowego w skali roku i ma charakter testu skrajnego. Podstawowym limitem w zakresie ryzyka przeszacowania jest zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy o 100 pb. w stosunku do annualizowanego wyniku odsetkowego.

X Ujawnienia w zakresie polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

1. Informacje dotyczące procesu ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Bank posiada zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą *Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze*. Polityka powstała wg zapisów Uchwały 258/2011 KNF lecz zawiera uproszczenia wynikające ze specyfiki banków spółdzielczych, które to uproszczenia zostały wypracowane w toku konsultacji środowiska banków spółdzielczych z UKNF.

2. Najważniejsze informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń, w tym w zakresie wynagrodzeń zależnych od wyników.

Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu nie jest jednostką znaczącą pod względem organizacji wewnętrznej oraz rodzaju, zakresu i złożoności prowadzonej działalności. Z uwagi na profil ryzyka, charakterystykę oferowanych produktów i skalę działalności na rynku bankowym ustalono, że do stanowisk kierowniczych podlegających rygorom Uchwały 258/2011 KNF zalicza się członków Zarządu Banku.

Zmiennym składnikiem wynagrodzenia jest wyłącznie regulaminowa premia roczna przyznawana na podstawie oceny efektów pracy członka Zarządu przy zastosowaniu kryteriów związanych z ryzykiem kredytowym.

3. Informacje na temat kryteriów oceny wyników, stanowiących podstawę uprawnień do zmiennych składników wynagrodzenia.

Ocena efektów pracy członka Zarządu Banku dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje 3 lata, tzn. rok miniony oraz 2 poprzednie.

Kryteriami oceny członków Zarządu są:

- jakość portfela kredytowego – maksymalny udział kredytów zagrożonych w portfelu kredytów udzielonych podmiotom niefinansowym maks. 3%;

- wynik finansowy netto – realizacja planu finansowego
- realizacja przyjętej strategii (kierunków działania).

Przy nie wywiązaniu się z założeń powyższych kryteriów Rada Nadzorcza może zmniejszyć lub nie przyznać premii rocznej.

4. Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

Przy ocenie pracy członka Zarządu Banku Rada Nadzorcza uwzględnia zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto.

Rada Nadzorcza dokonuje oceny członka Zarządu Banku w formie uchwały podejmowanej odrębnie dla każdego członka Zarządu Banku.

Wysokość premii rocznej nie może stanowić znaczącej części wynagrodzenia członka Zarządu Banku.

Premia roczna ustalana jest w wysokości do 5% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto z zastrzeżeniem, że wysokość premii nie może być większa niż 15% osiągniętego w danym roku przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego.

Wypłata części odroczonej premii rocznej następuje po dokonaniu pozytywnej oceny jakości portfela kredytowego za okres oceny przy uwzględnieniu aktualnego wyniku finansowego netto Banku i pozytywnej realizacji Strategii Banku.

Rada Nadzorcza podejmuje decyzje corocznie w formie uchwały o premii rocznej dla poszczególnych członków Zarządu Banku na zasadach określonych w Regulaminie wynagradzania członków Zarządu.

Wypłata premii rocznej następuje jednorazowo (część premii rocznej nie jest odraczana), jeżeli w roku podlegającym ocenie spełnione są łącznie poniższe przesłanki:

- a) suma bilansowa Banku nie przekracza kwoty 100 mln pln, (na koniec roku ocenianego),
- b) dynamika portfela kredytowego Banku rok do roku nie przekracza 120 %.

5. Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

W Banku 4 osoby otrzymują wynagrodzenia jako zatrudnione na stanowiskach kierowniczych.

Wartość stałych składników wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku w rok 2016 wyniosła 329,2 tys. zł brutto.

Wartość zmiennych składników wynagrodzeń wypłaconych osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku w rok 2016 wyniosła 10,7 tys. zł brutto, co stanowi 3,19% wyniku finansowego netto Banku za rok 2016.

Zmienne składniki wynagrodzeń wypłaca się jednorazowo w formie gotówkowej.

W roku obrotowym 2016 wystąpiły płatności związane z przejściem na emeryturę Wiceprezesa Zarządu ds. finansów i podjęciem zatrudnienia w zarządzie banku przez Członka Zarządu ds. finansów. Wysokość płatności została zawarta w wyżej wymienionych kwotach.

XI Ujawnienia w zakresie ryzyka płynności i pozycji płynnościowej

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

1. Rada Nadzorcza – która:

- 1) w ramach pełnionego nadzoru dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku;
- 2) zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem;
- 3) ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank,
- 4) zatwierdzanie scenariuszowych planów awaryjnych płynności.

2. Zarząd:

- 1) zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności;
- 2) zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności;
- 3) wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad, o których mowa w pkt 2;
- 4) odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowanego przez Radę Nadzorczą wyrażonego apetytem i tolerancją na ryzyko.

3. Stanowisko ds. ryzyk bankowych – będące komórką monitorującą ryzyko płynności, które podlega Prezesowi Zarządu, wykonujące zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
- 2) zgłasza potrzebę zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 3) zapewnieniem zgodności niniejszej procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 4) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 5) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
- 6) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności
- 7) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 8) oceną poziomu ryzyka płynności;
- 9) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności
- 10) oceną wskaźników LCR i wewnętrznego NSFR;
- 11) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności,
- 12) opracowywanie scenariuszy sytuacji kryzysowych;
- 13) opracowuje propozycje rekomendacji wydawanych przez Zarząd Banku dla komórki zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
- 14) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

4. Główny Księgowy – będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega Członkowi Zarządu ds. finansów, wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem niniejszej procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
- 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.

5. Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:
- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych – Główny Księgowy/Dyrektor Oddziału Banku;
  - 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego – Wiceprezes ds. kredytów;
  - 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych – Zespół Księgowości, Zespół Kredytów, Zespół Obsługi Klienta, Oddział i Filie.

1. Sposób pozyskiwania finansowania działalności.

Głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych.

2. Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością.

Funkcje są w pełni scentralizowane.

3. Zasady funkcjonowania w ramach zrzeszenia.

Bank Spółdzielczy w Golubiu-Dobrzyniu jest zrzeszony w Zrzeszeniu SGB oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB.

Bank Zrzeszający na rzecz Banku Spółdzielczego w zakresie ryzyka płynności wykonuje zadania związane m. in. z rozliczeniami międzybankowymi i rezerwą obowiązkową.

Bank Spółdzielczy w zakresie ryzyka płynności zobowiązany jest wykonywać wynikające z przynależności do zrzeszenia (np. lokowanie nadwyżek płynnościowych, prowadzenia rachunków itp.)

Obowiązki w zakresie ryzyka płynności wynikające z członkostwa w SSO, m. in.:

- utrzymywanie środków na Funduszu Pomocowym zgodnie z regulacjami dotyczącymi funkcjonowania tego funduszu,
- utrzymywanie środków na rachunku Minimum Depozytowego zgodnie z regulacjami dotyczącymi funkcjonowania MD,
- dostarczanie danych niezbędnych do zarządzania płynnością przez SSO.

4. Rozmiar i skład nadwyżki płynności.

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Nazwa części składowej nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum			
	Minimum Depozytowe w BZ	3 039 075,00	Minimum Depozytowe w BZ	3 039 075,00
	Lokata w BZ 1m	5 000 000,00	Lokata w BZ	5 000 000,00
	Lokata w BZ 1m	5 000 000,00	Lokata w BZ	5 000 000,00
	Lokata w BZ 7d	5 000 000,00	Lokata w BZ	2 987 839,00
2	Norma długoterminowa ponad minimum			
	Fundusz rezerwowy	7 805 114,67	Część funduszu rezerwowego	6 189 141,62
3	LCR ponad minimum			
	Rachunek bieżący w BZ	2 688 288,20	Rachunek bieżący w BZ	2 688 288,20
	Minimum Depozytowe w BZ	3 039 075,00	Minimum Depozytowe w BZ	3 039 075,00

Stan kas	1 634 097,88	Część stanu kas	814 319,00
----------	--------------	-----------------	------------

5. Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR

Lp.	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	Norma krótkoterminowa	0,39	min. 0,20
2	Norma długoterminowa	3,55	min. 1,0
3	Wskaźnik LCR	429,22%	min. 64%

6. Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

Lp.	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	0,36	3,07	0,36	1,83
2	Przedział do 3 miesięcy	0,53	2,62	0,53	1,68
3	Przedział do 6 miesięcy	1,43	2,54	1,43	1,67

7. Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w zrzeczeniu.

Bank w celu poprawienia sytuacji płynnościowej może skorzystać w Banku Zrzeszającym m. in. z kredytu w rachunku bieżącym, kredytu rewolwingowego. Bank jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB i może korzystać z funkcjonującego mechanizmu pomocowego w ramach IPS.

8. Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank.

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- Przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- Nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- Znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- Konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- Istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
- Brak wypełniania wewnętrznych limitów systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo braku konieczności ich spełniania na poziomie indywidualnym),
- Wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów.

9. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego,
- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

10. Techniki ograniczania ryzyka płynności

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności Bank zalicza:

- Stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- Testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- Lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,
- Przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- Utrzymywanie Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- Określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności,
- Systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

11. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

Pojęcia w zakresie ryzyka płynności określone zostały w Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Golubiu-Dobrzyniu; podstawowe z nich to:

- 1) płynność bieżąca – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 2) płynność krótkoterminowa – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 3) płynność średnioterminowa – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 4) płynność długoterminowa – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 5) płynność płatnicza – zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 6) bufor płynności – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia”;

- 7) aktywa płynne – suma aktywów nieobciążonych, o których mowa w § 46 ust. 2 pkt 1; niniejsza definicja nie dotyczy pojęcia „aktywa płynne” używanego na potrzeby wyznaczania wskaźnika LCR;
- 8) depozyty stabilne – suma osadu na depozytach sektora niefinansowego,
- 9) pasywa niestabilne – depozyty ogółem minus depozyty stabilne plus różnica pomiędzy zobowiązaniami pozabilansowymi dotyczącymi finansowania a osadem na tych zobowiązaniach;
- 10) pasywa stabilne – depozyty stabilne plus pożyczki podporządkowane w części niezaliczanej do funduszy własnych, plus kredyty i pożyczki z Banku Zrzeszającego z pierwotnym terminem zapadalności powyżej 1 roku;
- 11) termin płatności – termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy;
- 12) nadzorcze miary płynności – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności;
- 13) wskaźnik LCR / wymóg dotyczący pokrycia płynności – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR;
- 14) wskaźnik NSFR / wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR.

12. Sposób odzwierciedlenia ryzyka płynności rynku w procesie zarządzania płynnością płatniczą.

Zadania związane z zagospodarowywaniem nadwyżek środków wykonuje Główny księgowy będący komórką zarządzającą ryzykiem płynności, która podlega Członkowi Zarządu ds. finansów.

Lokowanie nadwyżek środków przez komórkę zarządzającą na okresy płatności dłuższe od 30 dni jest procesem zarządzania płynnością średnio i długoterminową.

Decyzję dotyczącą ulokowania nadwyżki środków podejmuje Główny Księgowy a zatwierdza członek zarządu z wyjątkiem członka zarządu nadzorującego pion finansowy.

Z nadwyżek środków, które pozostaną na rachunku bieżącym, a które mogą wynikać z zaistnienia nieprzewidzianych okoliczności lub przybliżeń w dokonywanych obliczeniach automatycznie zakładana jest lokata o terminie overnight.

Terminy, na które zakładane są lokaty w Banku Zrzeszającym uzależnione są od:

- 1) planowanych przepływów pieniężnych;
- 2) prognozy stóp procentowych na rynku międzybankowym;
- 3) utrzymywania odpowiedniego poziomu nadzorczej normy płynności krótkoterminowej;
- 4) polityki promowania lokat ustalonej dla banków spółdzielczych przez Bank Zrzeszający.

13. Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych.

Testy warunków skrajnych są wykorzystywane w planowaniu awaryjnym, wyznaczaniu poziomu limitów i procesie szacowania kapitału wewnętrznego.

14. Wskazanie w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych

Plany awaryjne zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

15. Polityka utrzymania rezerwy płynności.

Rezerwa płynności to aktywa zabezpieczające utrzymanie płynności płatniczej.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami (aktywa nieobciążone);
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - wykorzystania ewentualnie przyznaných linii kredytowych;
  - sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów;
  - pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego;
  - pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni;
  - przyrostu depozytów.

Do aktywów, o których mowa w ust. 2 pkt 1 mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń;
- 2) wysoka jakość kredytowa;
- 3) łatwa zbywalność;
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków;
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

W celu monitorowania alternatywnych źródeł finansowania Bank prowadzi i aktualizuje rejestr aktywów oraz warunków na jakich może być pozyskiwane dodatkowe finansowanie.

Bank utrzymuje aktywa nieobciążone (liczone według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego, zgodnie z pkt 6 bufora, przy czym:

- 1) podstawowa część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się do 7 dni;
- 2) uzupełniająca część bufora płynności odpowiada zabezpieczeniu sytuacji kryzysowej utrzymującej się powyżej 7 do 30 dni.

Bufor płynności stanowi maksymalną z kwot obliczonych z testów warunków skrajnych.

Bank dokonuje obliczeń potrzebnej kwoty aktywów nieobciążonych w okresach miesięcznych.

16. Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach zrzeczenia.

Instrumenty mające na celu poprawę płynności Banku zostały wskazane w punkcie 8 ujawnień płynności.

Ograniczeniami w stosowaniu tych instrumentów są limity i parametry dotyczące możliwości pozyskania środków z Banku Zrzeszającego oraz ze Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Wielkość możliwych do pozyskania linii kredytowych z Banku Zrzeszającego rozpatrywana jest indywidualnie i odnoszona najczęściej do określonej części funduszy własnych. W ramach SSO (dla całego systemu ochrony) Fundusz

Pomocowy wynosił 43,8 mln zł a lokata płynnościowa złożona przez Bank Zrzeszający ze środków Minimum Depozytowego była zdeponowana w kwocie 112,4 mln zł.

17. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności.

Częstotliwość i rodzaj informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zostały określone w Zasadach zarządzania ryzykiem płynności i Regulaminie Systemu Informacji Zarządczych. Podstawowym okresem pomiaru ryzyka płynności jest częstotliwość miesięczna.

XII Ujawnienia informacji o spełnianiu przez Członków Rady Nadzorczej i Zarządu wymogów określonych w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe

Na podstawie oceny dokonanej w oparciu o „Procedurę oceny kwalifikacji członków Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu” i „Procedurę oceny kwalifikacji członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu” organy dokonujące oceny tj. odpowiednio Zebranie Przedstawicieli i Rada Nadzorcza ustaliły, że Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków oraz, że dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

XIII Ujawnienia w zakresie dźwigni finansowej

Ryzyko nadmiernej dźwigni Bank definiuje jako ryzyko wynikające z podatności instytucji na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących jej plan biznesowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny jej pozostałych aktywów.

Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez obliczanie, wskaźnika dźwigni finansowej liczonego jako wyrażony w procentach udział kapitału Tier I w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych.

Poziom wskaźnika dźwigni finansowej wyniósł **9,16%** wg definicji funduszy własnych w pełni wprowadzonej (wyłączony cały fundusz udziałowy i z aktualizacji wyceny) i **9,46%** wg definicji przejściowej (obecny kapitał uznany).

Wartość aktywów oraz zobowiązań pozabilansowych udzielonych uwzględnionych w obliczaniu wskaźnika dźwigni wyniosła 90 816 tys. zł i jest tożsama z danymi prezentowanymi w sprawozdaniu finansowym.

XIV Ujawnienia w zakresie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej

Regulamin „System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Golubiu-Dobrzyniu”, określa szczegółowe zasady funkcjonowania mechanizmów kontroli ryzyka i audytu wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Golubiu-Dobrzyniu.

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i stopnia złożoności działalności Banku.

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania Banku,

- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej,
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku,
- 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

W zakresie mechanizmów kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonują w szczególności:

- 1) zasady polityki, regulaminy i procedury obejmujące wszystkie obszary działalności, wraz z zasadami przyczyniające się do realizacji założeń strategii Banku,
- 2) zasady, metody i techniki identyfikacji, pomiaru, monitorowania, oceny i kontrolowania poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 3) ustanowione limity ostrożnościowe ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku, wraz z zasadami ustalania ich poziomu, monitorowania, aktualizowania, postępowania w przypadku przekroczeń,
- 4) zasady funkcjonowania wewnętrznego systemu sprawozdawczości zarządczej,
- 5) kontrola działalności na poszczególnych szczeblach wykonywana przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez bezpośredniego zwierzchnika, mająca na celu weryfikację jakości i poprawności realizowanych w Banku zadań.

Mechanizmy kontrolne obejmują m.in. okresowe:

- 1) przeglądy, analizy i oceny sporządzone dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 2) sprawdzanie przestrzegania przepisów zewnętrznych, procedur i instrukcji wewnętrznych, w odniesieniu do działalności poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych Banku,
- 3) badanie ograniczenia dostępu do aktywów rzeczowych (głównie gotówki oraz obszaru przetwarzania danych),
- 4) sprawdzanie przestrzegania ustalonych limitów,
- 5) weryfikowanie systemu zatwierdzania i autoryzacji,
- 6) analizowanie systemu weryfikacji i uzgadniania.

Działanie mechanizmów kontrolnych przebiega w dwóch etapach:

- 1) ustanowienie wewnętrznych zasad, limitów i procedur,
- 2) sprawdzanie ich przestrzegania.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania, tj. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:

- 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) akceptowanie planów kontroli wewnętrznej,
- 3) okresowe zapoznawanie się z informacją dotyczącą wszystkich obszarów kontroli wewnętrznej i audytu wewnętrznego,

- 4) ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontroli wewnętrznej,
- 5) ocenę adekwatności i skuteczności funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

Sporządził: Sebastian Wrzeński
Golub-Dobrzyń, 06.07.2017 r.

Zarząd Banku Spółdzielczego w Golubiu-Dobrzyniu:

Stanisław Buliński – Prezes Zarządu
Gabriela Jurkiewicz – Wiceprezes Zarządu
Paweł Szykiewicz – Wiceprezes Zarządu
Aleksandra Wiśniewska – Członek Zarządu

Zarząd zatwierdza informację do ogłoszenia dnia: 06.07.2017 r.

BANK SPÓŁDZIELCZY
w Golubiu-Dobrzyniu